

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

ДЪЛГ И ГАРАНЦИИ НА ПОДСЕКТОР „ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ“

2017

ДЪЛГ И ГАРАНЦИИ НА ПОДСЕКТОР „ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ“

ГОДИШЕН БЮЛЕТИН / 2017 г.

Информацията, публикувана в бюлетина, може да се ползва без специално разрешение, единствено с изричното позоваване на източника.

ISSN 2534-8892

© Министерството на финансите, 2018
дирекция „Държавен дълг“

Министерство на финансите
ул. „Г. С. Раковски“ № 102
1000 София
тел. 02/9859 2464
www.minfin.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР И ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ДЪЛГА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА ПРЕЗ 2017 Г.	5
БАНКОВ СЕКТОР И КРЕДИТ ЗА ЧАСТНИЯ СЕКТОР	6
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪЛГОВИЯ КРИТЕРИЙ ЗА КОНВЕРГЕНЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	9
КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	10
ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР „ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ“	12
ВЪТРЕШЕН ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР ЦУ	14
ВЪНШЕН ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР ЦУ	15
ДЪЛГОВИ ИЗТОЧНИЦИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ	17
ЕМИСИИ НА ДЦК НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР	17
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИТОРСКАТА БАЗА И РАЗВИТИЕ НА ПЪРВИЧНИЯ ПАЗАР НА ДЦК ПРЕЗ 2017 Г.	19
ОБЗОР НА ВТОРИЧНИЯ ПАЗАР НА ДЦК	21
ДЪРЖАТЕЛИ НА БЪЛГАРСКИ ОБЛИГАЦИИ, ЕМИТИРАНИ НА МКП	25
ГАРАНТИРАН ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР „ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ“	28
ДЪРЖАВЕН И ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ	32
РАЗВИТИЕ НА ПАЗАРА НА ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА (ДЦК)	34

АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
БРСЕ	Банка за развитие на Съвета на Европа
б.т.	базисна точка
ДЦК	държавни ценни книжа
ЕБВР	Европейска банка за възстановяване и развитие
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
МКП	Международни капиталови пазари
МФ	Министерство на финансите
НСИ	Национален статистически институт
ПКА	преглед на качеството на активите
пр.п.	процентни пункта
СТ	стрес тест
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦУ	Централно управление
щ.д.	щатски долар
ЯБМС	Японска банка за международно сътрудничество

АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР И ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ДЪЛГА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА ПРЕЗ 2017 Г.

Финансовият сектор през 2017 г. функционираше в благоприятна макроикономическа среда, положително развитие на пазара на труда и осезаемо по-високо търсене на заемни ресурси от икономическите агенти, ниски лихвени проценти и продължаващи процеси на консолидация в банковия сектор, който запази доминиращата си роля. Динамиката на общо банковите активи в системата се запази възходяща през годината, като в края й те възлязоха на 97.8 млрд. лв. Годишният им прираст беше 5.7 млрд. лв. спрямо 2016 г., или с 6.2% повече. В същото време положителни тенденции се наблюдаваха и на небанковия финансов сектор. Към края на 2017 г. нетните активи на управляваните от пенсионноосигурителните дружества фондове за допълнително пенсионно осигуряване се увеличиха със 17.72% на годишна база и възлязоха на 12.66 млрд. лв., от които над 10.5 млрд. лв. управлявани от универсалните пенсионни фондове.

Средствата, управлявани от дружествата, извършващи застрахователна дейност в България достигнаха 7.3 млрд. лв., или с 10.3% повече спрямо 2016 г¹. Вземанията на лизинговите дружества по финансов и оперативен лизинг в края на 2017 г. нараснаха до общо 3.6 млрд. лв. при 3.3 млрд. лв. година по-рано. Вземанията по кредити на дружествата, специализирани в кредитиране също се увеличиха през годината и достигнаха 2.75 млрд. лв. при 2.5 млрд. лв. в края на декември 2016 г., докато активите, управлявани от местните и чуждестранни инвестиционни фондове имаха по-голям годишен растеж (25.3%) и възлязоха на 3.6 млрд. лева.

Изминалата 2017 г. беше положителна и за капиталовия пазар в България. Пазарната капитализация на пазарите, организирани от БФБ-София АД отбеляза растеж от 144% в съпоставка с края на 2016 година² и достигна 24% от БВП на страната при 10.45% в края на предходната година. Значителното

---

¹ По данни от „Статистика на застрахователната дейност“ на БНБ

² По данни от Годишен консолидиран доклад за дейността на Група Българска Фондова Борса -София за 2017 г.,
http://www.bse-sofia.bg/?page=FinancialReportDetails&extri_id=117684

нарастване бе повлияно и от стартиралия в края на годината сегмент за търговия с ДЦК на основен пазар.

БАНКОВ СЕКТОР И КРЕДИТ ЗА ЧАСТНИЯ СЕКТОР

През годината се запази високият пазарен дял на чуждестранните банки в страната, определен на база на активите. В края на декември той беше 76.5%, като този на дъщерните банки и клонове от ЕС – 75.2%, а на тези от страни извън ЕС – 1.3%. Системата запази високи нива на ликвидност и адекватна капиталовата позиция. Коефициентът на ликвидните активи, изчисляван по Наредба № 11 на БНБ, се повиши до 38.97% от 38.24% в края на 2016 г. Към края на годината коефициента на обща капиталова адекватност беше 22.08%, при 22.15% година по-рано.

В структурата на активите преобладаващ дял традиционно продължи да има кредитният портфейл, който отчете по-висок растеж спрямо година по-рано. Делът на кредитите и авансите в балансовата стойност на активите в края на декември 2017 г. беше 61%. Брутният размер на кредитния портфейл на системата без кредитите и авансите за централни банки и кредитни институции възлезе на 56.1 млрд. лв.

Нетната печалба отчетена от банковата система към края на 2017 г. бе 1 174 млн. лв., или със 7% (88.3 млн. лв.) по-малко спрямо отчетената година по-рано, а размерът на собствения капитал в баланса на системата възлезе на 12.6 млрд. лв., като отчете нарастване с 3.8% на годишна база. Приходите от лихви отчетоха понижение с 8.2%, като тези по вземания по кредити и аванси бяха пониски с 8.4% спрямо предходната 2016 г. В същото време разходите за лихви, също се понижиха с 28%, което имаше положителен ефект за нетния лихвен доход. Приходите от такси и комисионни бяха със 7.9% повече спрямо края на 2016 г. Нетният общ оперативен приход на банковата система бе с 4.7% по-малко спрямо година по-рано, като подобрене бе отчетено откъм намаление на други административни разходи (с 1.9%), докато тези за персонал бяха с 5.5% по-високи. Съществено намаление се наблюдава при разходите за провизии през 2017 г. (със 73.7%), което отразява и прилаганите от банките мерки за намаляване на кредитния риск чрез отписване на несъбираеми вземания за сметка на провизии или продажба на кредити.

Дял на brutните и нетни необслужвани кредити и аванси

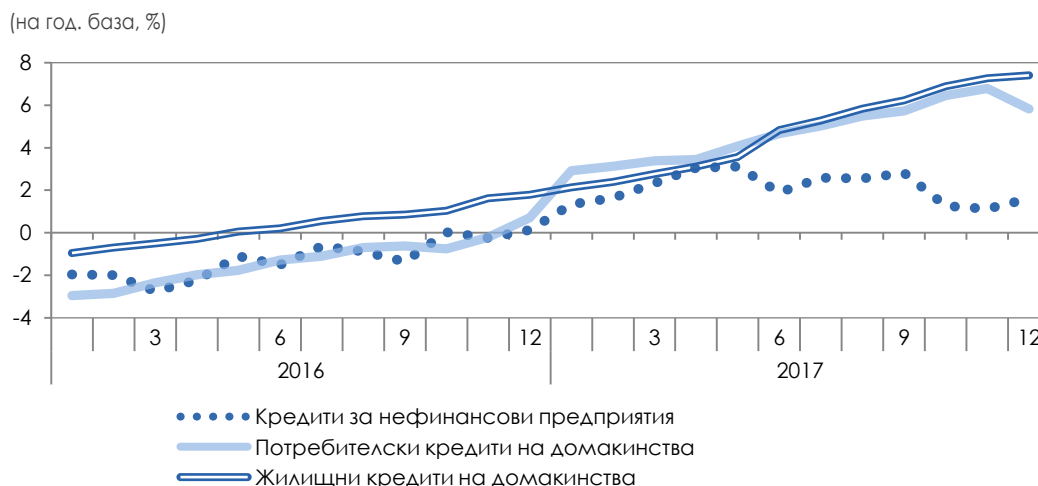

Източник: БНБ

Действията на банките по подобряване на качеството на активите и намаление на кредитния риск, в т.ч. и чрез отписвания на необслужвани кредити допринесоха за продължаване на тенденцията на намаляване на необслужваните кредити. Подобрене бе отчетено, както в абсолютно изражение, така и като дял в общите кредити и аванси на банковата система, както при brutните, така и при нетните необслужвани кредити и аванси.

Кредитът за частния сектор се ускори през 2017 г. при добро развитие на основните индикатори от реалния сектор, подкрепен от продължаваща тенденция на намаление на лихвените проценти, което от своя страна отразяваше високите нива на ликвидност в банковата система, лихвения цикъл в еврозоната и стимулиращата политика на ЕЦБ. Динамиката на банковия кредит за частния сектор през 2017 г. отразяваше по-високото търсене и беше в синхрон с тази на инвестициите и потреблението на домакинствата. В края на декември 2017 г. банковия кредит за неправителствения сектор имаше нарасна с 4.7% на годишна база при 1.5% година по-рано. По-голям принос имаше кредитът за домакинства, който бе положително повлиян от усвояването на средства по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и в края на 2017 г. достигна растеж от 6%, при 2% годишно нарастване в края на 2016 г. Положителен принос за ускорението на кредита за домакинства през 2017 г. имаха и другите два основни компонента – потребителските и жилищните кредити, чийто годишен растеж се ускори съответно до 5.8% и 7.4% в края на декември. Кредитът за нефинансови предприятия отбеляза годишен растеж от 1.6% при близък до нулата в края на 2016 г. Ускорението му бе по-голямо през първите три тримесечия на годината, докато в края се наблюдаваше известно забавяне, като влияние оказваха и продължаващите действия на банките по отписвания и продажби на кредити.

Кредити за нефинансови предприятия, потребителски и жилищни кредити

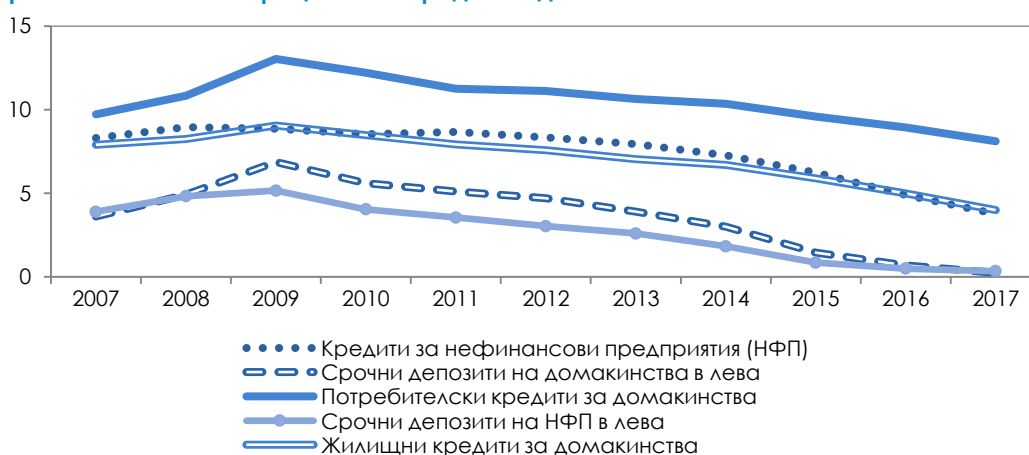

Източник: БНБ

В сила от 4 октомври 2017 г., нови промени в методологията за определяне на лихвените проценти по сметки при БНБ доведоха до понижаване на лихвения процент по свръхрезервите на банките до -0.60% . Това съответно оказва влияние и върху динамиката на индекса на необезпечени депозити в левове на междубанковия овърнайт пазар³. Понижение беше отчетено и при средния лихвен процент по междубанковите депозити и репо сделки.

Тенденцията на нарастване на привлечените средства в банковата система беше характерна и през 2017 г. въпреки ниските лихвени проценти. Депозитите на резиденти – нефинансови предприятия (НФП) и домакинства продължиха да заемат преобладаващ дял. Депозитите на домакинства, НФП и други финансови предприятия към края на 2017 г. нараснаха до 76 418 млн. лв., при 72 477 в края на 2016 г., или с 5.4% повече⁴.

Претеглени лихвени проценти по кредити и депозити

Източник: БНБ

³ ЛЕОНИА/ЛЕОНИА Плюс

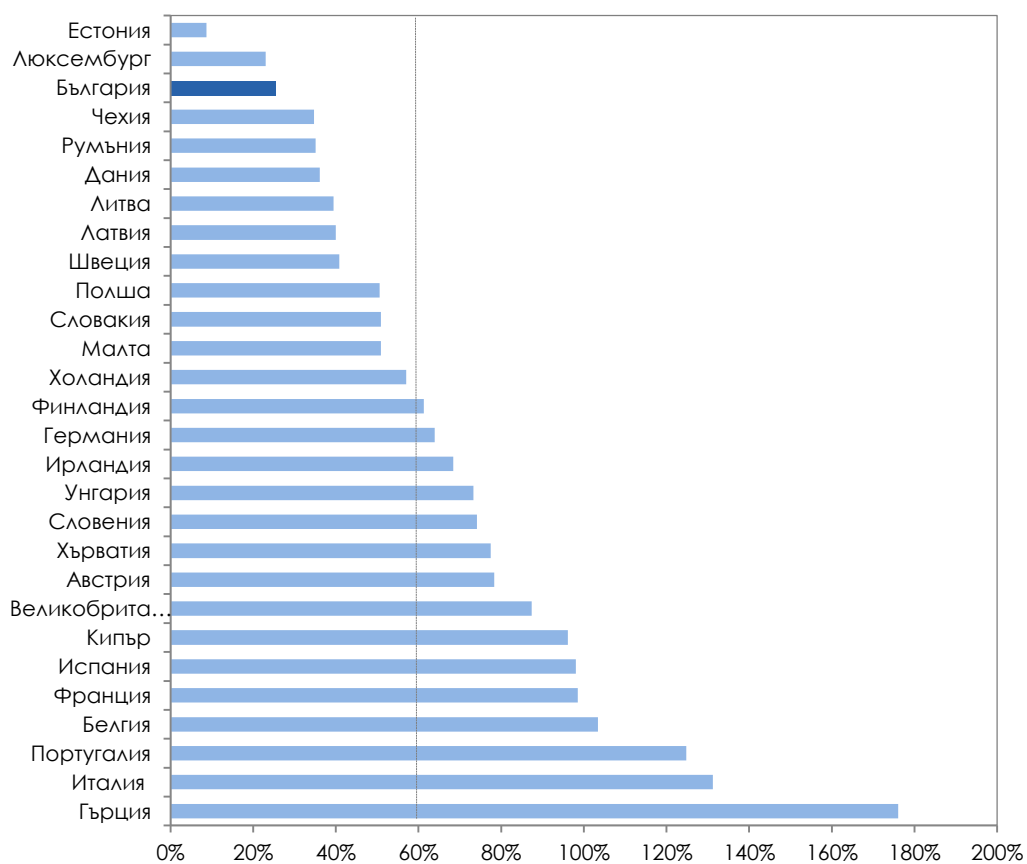
⁴ По данни от финансови и надзорни отчети на БНБ.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪЛГОВИЯ КРИТЕРИЙ ЗА КОНВЕРГЕНЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

През 2017 г. на база последните годишни данни, публикувани от Евростат през месец октомври 2018 г., със стойност на съотношението „дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“ от 25.6% Република България изпълнява Маастрихтския критерий за конвергенция от 60%, като запазва равнище, значително под средните нива за страните в ЕС-28 (81.6%) и ЕС-19(86,8%) .

**Дълг на сектор "държавно управление"/
БВП на държавите – членки на ЕС, към края на 2017 г.**

Източник: Евростат

Спрямо нивото от 29,6%, отчетено в края на 2016 г. индикаторът бележи спад с 4 пр.п. Сравнявайки показателите на 28-те страни-членки на ЕС, Република България заема трето място след Естония (8.7%) и Люксембург (23.0%). Съгласно публикуваната от Евростат информация за 2017 г. петнадесет държави-членки надвишават референтният праг от 60 % от БВП, като най-висока стойност на съотношението в ЕС се регистрира за Гърция (176.1%), Италия (131.2%) и Португалия (124.8%).

В Еврозоната (ЕС-19) съотношението на дълга на сектора спрямо БВП се редуцира от 89,1% в края на 2016 г. до 86.8% в края на 2017 г., а на ниво ЕС-28 съответно от 83.3% до 81.6%.

И през 2017 г. в състава на дълговите задължения на сектор „Държавно управление“, основен дял от около 98 % и компонент с най-съществено влияние върху дълга на сектора продължава да заема подсектор „Централно управление“. Другите два компонента – подсектор „Местно управление“ и подсектор „Социалноосигурителни фондове“ имат почти неутрално въздействие върху общия размер на дълга на сектора.

КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ

Кредитен рейтинг на българските облигации, емитирани на МКП

Кредитна агенция	Еврооблигации, емитирани на МКП с падеж 2017 г.	Еврооблигации, емитирани на МКП с падеж 2024 г.	Еврооблигации, емитирани на МКП с падеж 2022 г.	Еврооблигации, емитирани на МКП с падеж 2027 г.	Еврооблигации, емитирани на МКП с падеж 2035 г.	Еврооблигации, емитирани на МКП с падеж 2023 г.	Еврооблигации, емитирани на МКП с падеж 2028 г.
Moody's	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2
S&P	BBB	BBB-	BB+	BB+	BB+	BB+	BB+
Fitch	BBB-*	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-

* Забележка: Присъденият кредитен рейтинг е непоискан. Към момента договорните отношения между Република България и агенция за кредитен рейтинг Fitch са подновени, считано от 11.02.2013 г.

Източник: МФ

Динамика на суверенния кредитен рейтинг за периода 01.01.2009—31.12.2017 г.

Кредитна агенция	Дата	Рейтинг в чуждестранна валута		Рейтинг в местна валута		Перспектива
		Кратко-срочен	Дълго-срочен	Кратко-срочен	Дълго-срочен	
Moody's	20.03.2009		Baa3		Baa3	Стабилна
Moody's	21.01.2010		Baa3		Baa3	Положителна
Moody's	31.08.2010		Baa3		Baa3	Положителна
Moody's	22.07.2011		Baa2		Baa2	Стабилна
Moody's	05.06.2015		Baa2		Baa2	Стабилна
Moody's	26.05.2017		Baa2		Baa2	Стабилна

Кредитна агенция	Дата	Рейтинг в чуждестранна валута		Рейтинг в местна валута		Перспектива
		Кратко-срочен	Дълго-срочен	Кратко-срочен	Дълго-срочен	
S&P	01.12.2009	A-3	BBB	A-3	BBB	Стабилна
S&P	17.12.2010	A-3	BBB	A-3	BBB	Стабилна
S&P	21.12.2011	A-3	BBB	A-3	BBB	Стабилна
S&P	10.08.2012	A-2	BBB	A-2	BBB	Стабилна
S&P	13.12.2012	A-2	BBB	A-2	BBB	Стабилна
S&P	13.12.2013	A-2	BBB	A-2	BBB	Отрицателна
S&P	13.06.2014	A-3	BBB -	A-3	BBB -	Стабилна
S&P	12.12.2014	B	BB +	B	BB +	Стабилна
S&P	12.06.2015	B	BB +	B	BB +	Стабилна
S&P	11.12.2015	B	BB +	B	BB +	Стабилна
S&P	03.06.2016	B	BB +	B	BB +	Стабилна
S&P	02.12.2016	B	BB +	B	BB +	Стабилна
S&P	02.06.2017	B	BB +	B	BB +	Положителна
S&P	01.12.2017	A-3	BBB -	A-3	BBB -	Стабилна
Fitch	30.04.2009	F3	BBB -		BBB	Отрицателна
Fitch	12.08.2010*	F3	BBB -		BBB	Отрицателна
Fitch	24.05.2011*	F3	BBB -		BBB	Положителна
Fitch	13.12.2011*	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	13.07.2013*	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	10.01.2014	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	04.07.2014	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	19.12.2014	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	19.06.2015	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	04.12.2015	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	03.06.2016	F3	BBB -		BBB	Стабилна
Fitch	22.07.2016	F3	BBB -		BBB-	Стабилна
Fitch	22.07.2016	F3	BBB -		BBB-	Стабилна
Fitch	02.06.2017	F3	BBB -		BBB-	Положителна
Fitch	01.12.2017	F2	BBB		BBB	Стабилна

* Забележка: Присъденият кредитен рейтинг е непоискан. Към момента договорните отношения между Република България и агенция за кредитен рейтинг Fitch са подновени, считано от 11.02.2013 г.

Източник: МФ ▼

ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР „ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ“

Номиналният размер на дълга на подсектор ЦУ към края на 2017 г. възлиза на 25 616.5 млн. лв. (13 097.5 млн. евро), от който 17 990.4 млн. лв. (9 198.3 млн. евро) е външен и 7 626.1 млн. лв. (3 899.2 млн. евро) вътрешен дълг. Спрямо края на 2016 г. дългът намалява с 1 863.3 млн.лв. Съотношението „дълг на подсектор ЦУ/БВП“ в края на 2017 г. е 25.4%.

Дълг на подсектор ЦУ

(млн. лв.)

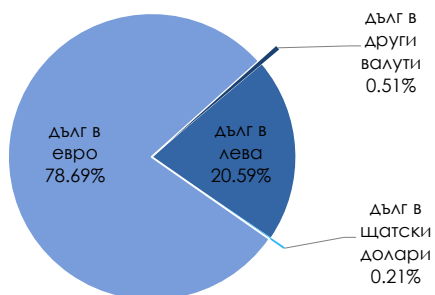
Структура	2016	2017
Вътрешен дълг на подсектор ЦУ	7 387.1	7 626.1
I. ДЦК, емитирани за финансиране на бюджета	6 532.4	6 588.8
II. ДЦК, емитирани за структурната реформа	92.9	58.3
III. ЦК, емитирани от единиците в подсектор ЦУ	131.7	104.7
IV. Вътрешни държавни заеми	395.2	723.0
V. Вътрешни заеми на единиците в подсектор ЦУ	235.0	151.3
Външен дълг на подсектор ЦУ	20 092.6	17 990.4
I. Облигации	14 733.1	12 980.8
II. Заеми	5 359.5	5 009.6
1. Държавни заеми	2 063.9	1 878.1
1.1 Парижки клуб	49.3	24.6
1.2 МБВР /Световна банка/	846.7	688.3
1.3 Европейски съюз	1 167.9	1 165.2
2. Прехвърляеми заеми "Schuldschein"	567.2	567.2
3. Държавни инвестиционни заеми	1 556.6	1 396.4
4. Външни заеми на единиците в подсектор ЦУ	1 171.9	1 167.9
Общо дълг на подсектор ЦУ	27 479.8	25 616.5
БВП (млн. лв.)	94 130	101 043
БВП (млн. евро)	48 128	51 662
Общо дълг на подсектор ЦУ/БВП	29.2%	25.4%

Забележки: 1. Размерът на дълга е по номинал.; 2. Преизчислението на дълга е по централния курс на БНБ за съответните чуждестранни валути към края на съответните периоди.; 3. Данните за БВП са на Националния статистически институт.

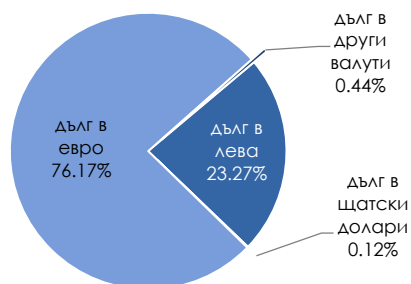
Източник: МФ, НСИ

Валутна структура на дъга на подсектор ЦУ

(към 31 декември 2016 г.)

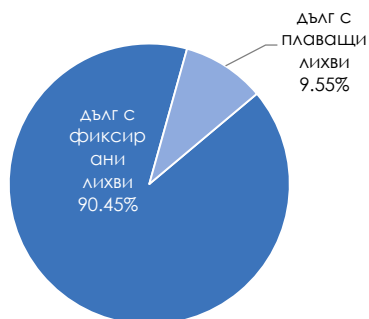
(към 31 декември 2017 г.)

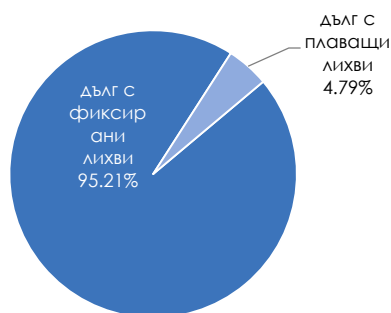
Източник: МФ

Лихвена структура на дъга на подсектор ЦУ

(към 31 декември 2016 г.)

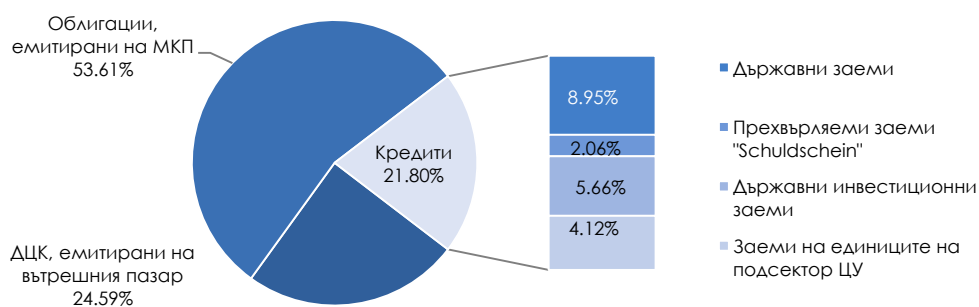
(към 31 декември 2017 г.)

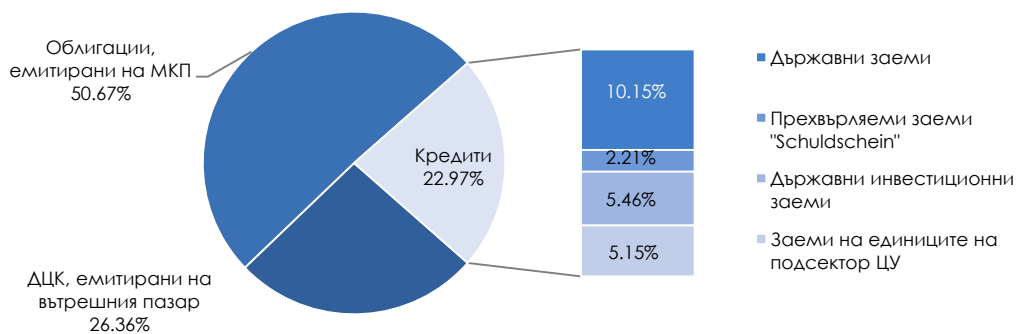
Източник: МФ

Структура на дъга на подсектор ЦУ по инструменти

(към 31 декември 2016 г.)

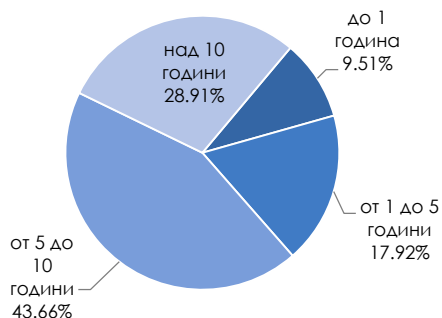
(към 31 декември 2017 г.)

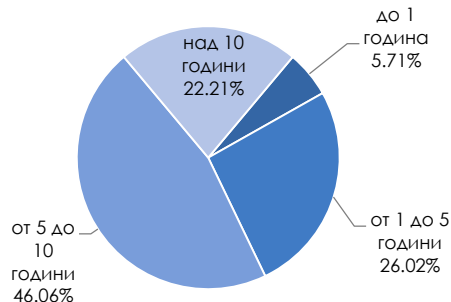
Източник: МФ

Остатъчен матуритет на дълга на подсектор ЦУ в обращение

(към 31 декември 2016 г.)

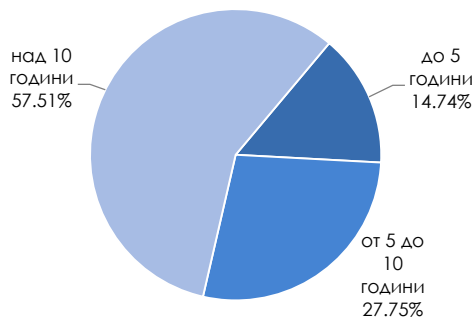
(към 31 декември 2017 г.)

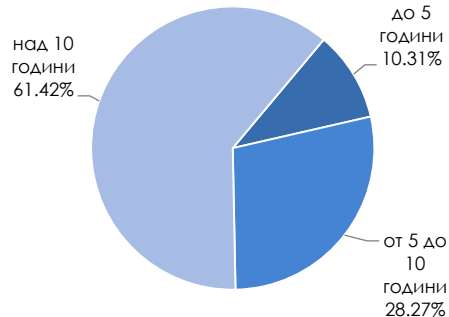
Източник: МФ

Оригинален матуритет на дълга на подсектор ЦУ в обращение

(към 31 декември 2016 г.)

(към 31 декември 2017 г.)

Източник: МФ

ВЪТРЕШЕН ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР ЦУ

Номиналният размер на вътрешния дълг на подсектор ЦУ към края на 2017 г. възлиза на 7 626.1 млн. лв. (3 899.2 млн. евро), което представлява 7.3% от БВП.

Вътрешен дълг на подсектор ЦУ

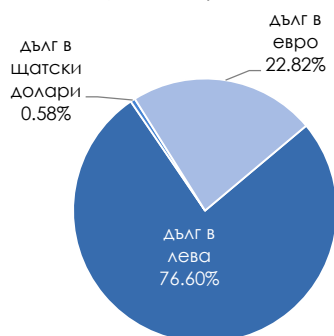
(млн. лв.)

Структура	2016	2017
Вътрешен дълг на подсектор ЦУ	7387.1	7626.1
I. ДЦК, емитирани за финансиране на бюджета	6 532.4	6588.8
II. ДЦК, емитирани за структурната реформа	92.9	58.3
III. ЦК, емитирани от единиците в подсектор ЦУ	131.7	104.7
IV. Вътрешни държавни заеми	395.2	723.0
V. Вътрешни заеми на единиците в подсектор ЦУ	235.0	151.3
БВП (млн. лв.)	94 130	101043
БВП (млн. евро)	48 128	51 662
Вътрешен дълг на подсектор ЦУ/БВП	7.8%	7.5%

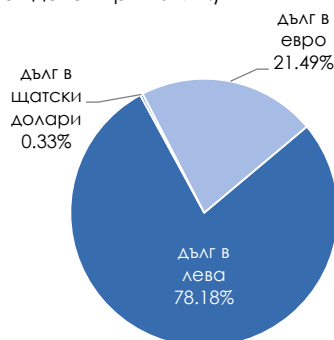
Източник: МФ

Валутна структура на вътрешния дълг на подсектор ЦУ

(към 31 декември 2016 г.)

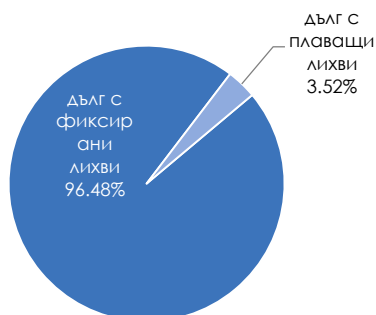
(към 31 декември 2017 г.)

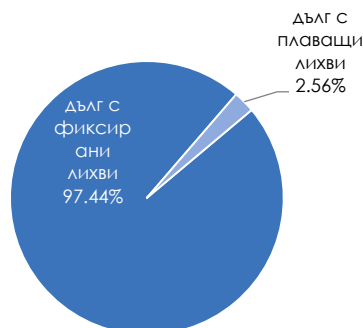
Източник: МФ

Лихвена структура на вътрешния дълг на подсектор ЦУ

(към 31 декември 2016 г.)

(към 31 декември 2017 г.)

Източник: МФ

ВЪНШЕН ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР ЦУ

Номиналният размер на външния дълг на подсектор ЦУ в края на 2017 годината достига размер от 17 990.4 млн. лв. (9 198.3 млн. евро). Съотношението „външен дълг на подсектор ЦУ/БВП“ възлиза на 17.8%.

Външен дълг на подсектор ЦУ

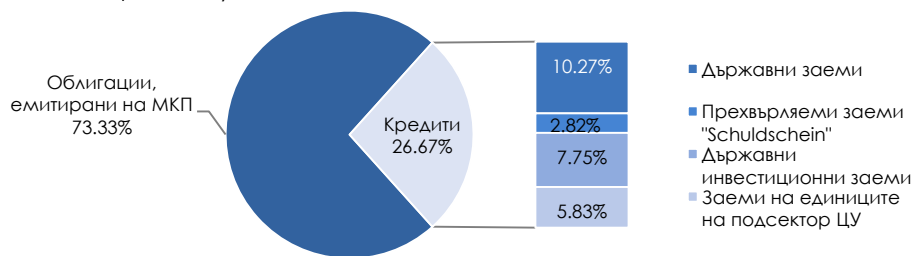
(млн. лв.)

Структура	2016	2017
Външен на подсектор ЦУ	20 092.6	17 990.4
I. Облигации	14 733.1	12 980.8
II. Заеми	5 359.5	5 009.6
1. Държавни заеми	2 063.9	1 878.1
1.1. Парижки клуб	49.3	24.6
1.2. МБВР /Световна банка/	846.7	688.3
1.3. Европейски съюз	1 167.9	1 165.2
2. Прехвърляеми заеми "Schuldschein"	567.2	567.2
3. Държавни инвестиционни заеми	1 556.6	1 396.4
4. Външни заеми на единиците в подсектор ЦУ	1 171.9	1 167.9
БВП (млн. лв.)	94 130	101 043
БВП (млн. евро)	48 128	51 662
Общо външен дълг на подсектор ЦУ/БВП	21.3%	17.8%

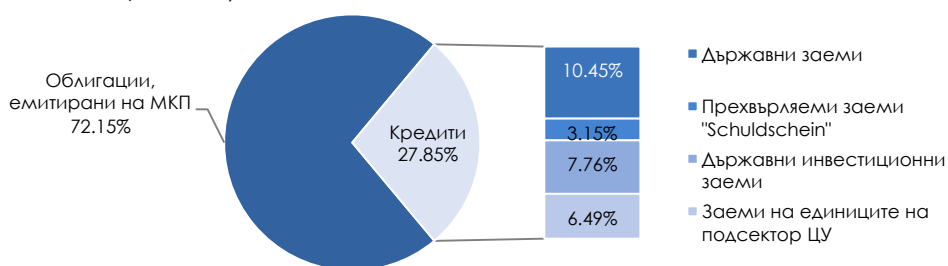
Източник: МФ, НСИ

Структура на външния дълг на подсектор ЦУ по инструменти

(към 31 декември 2016 г.)

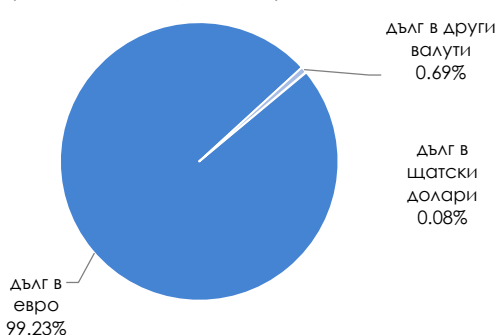
(към 31 декември 2017 г.)

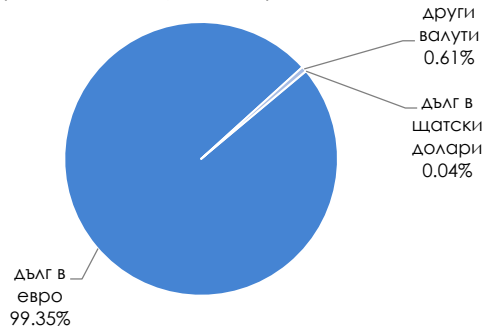
Източник: МФ

Валутна структура на външния дълг подсектор ЦУ

(към 31 декември 2016 г.)

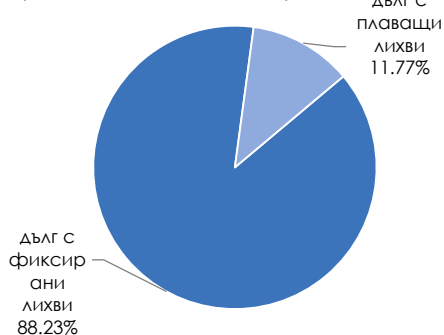
(към 31 декември 2017 г.)

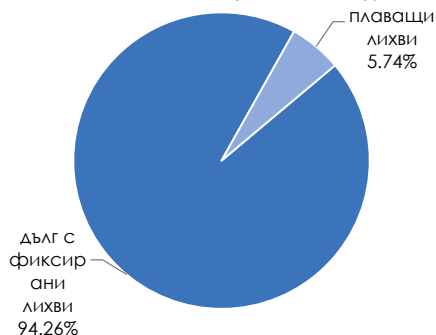
Източник: МФ

Лихвена структура на външния дълг подсектор ЦУ

(към 31 декември 2016 г.)

(към 31 декември 2017 г.)

Източник: МФ

ДЪЛГОВИ ИЗТОЧНИЦИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ

ЕМИСИИ НА ДЦК НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

През 2017 г. пласирането на ДЦК на вътрешния пазар беше съобразено с предвидените ограничения в ЗДБРБ за 2017 г. и емисионната политика на Република България.

През годината на вътрешния пазар бяха проведени общо 11 аукциона, на които бяха пласирани само емисии, пуснати в обращение през 2017 г., съответно със срочност от 4 години, 7 години и 6 месеца и 10 години и 6 месеца. Общата номинална стойност на емитираните през отчетния период ДЦК се разпределя, както следва: ДЦК с матуритет 4 години – 200 млн. лв., с матуритет 7 години и 6 месеца – 250 млн. лв. и с матуритет 10 години и 6 месеца – 339.5 млн. лв.

Аукциони на държавни ценни книжа, проведени през 2017 г.

Дата на аукцион	Дата на емисия	Емисия №	Валута	Срочност	Дата на падеж	Лихвен %		Средна одобрена цена	Средна годишна доходност*	Номинал
23.01.2017	25.01.2017	BG2040017217	BGN	126 м	25.07.2027	Фиксиран %	1.95%	101.84	1.7641%	50 000 000
20.02.2017	22.02.2017	BG2030017110	BGN	48 м	22.02.2021	Фиксиран %	0.30%	100.48	0.1800%	60 000 000
20.03.2017	22.03.2017	BG2040017217	BGN	126 м	25.07.2027	Фиксиран %	1.95%	101.47	1.8009%	100 000 000
24.04.2017	26.04.2017	BG2030017110	BGN	48 м	22.02.2021	Фиксиран %	0.30%	100.74	0.1065%	60 000 000
15.05.2017	17.05.2017	BG2040017217	BGN	126 м	25.07.2027	Фиксиран %	1.95%	101.67	1.7772%	100 000 000
19.06.2017	21.06.2017	BG2030017110	BGN	48 м	22.02.2021	Фиксиран %	0.30%	100.92	0.0494%	50 000 000
17.07.2017	19.07.2017	BG2040017217	BGN	126 м	25.07.2027	Фиксиран %	1.95%	103.00	1.6300%	89 500 000
25.09.2017	27.09.2017	BG2040117215	BGN	90 м	27.03.2025	Фиксиран %	0.80%	100.79	0.6924%	85 000 000
23.10.2017	25.10.2017	BG2040117215	BGN	90 м	27.03.2025	Фиксиран %	0.80%	102.78	0.4192%	85 000 000
13.11.2017	15.11.2017	BG2030017110	BGN	48 м	22.02.2021	Фиксиран %	0.30%	101.62	-0.1937%	30 000 000
04.12.2017	06.12.2017	BG2040117215	BGN	90 м	27.03.2025	Фиксиран %	0.80%	103.20	0.3559%	80 000 000
Общо в BGN										
789 500 000										

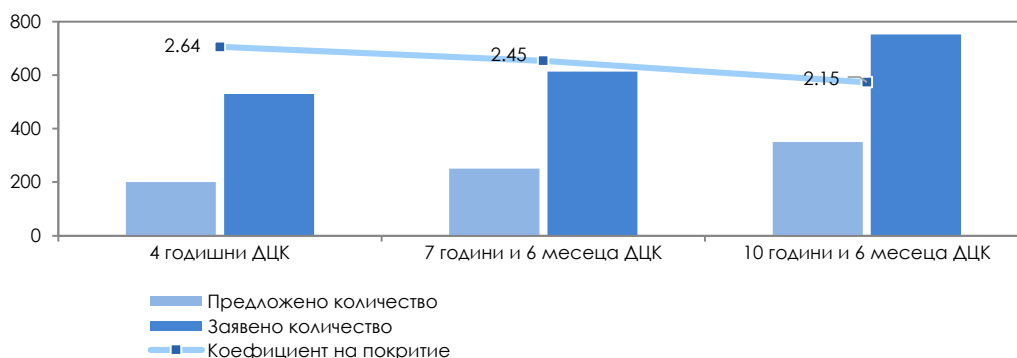
* Средна годишна доходност, изчислена на база ISMA-International Yield (%)

Източник: МФ

През 2017 г. МФ предложи на вътрешния пазар ДЦК с обща номинална стойност от 800 млн. лв., а заявеното от пазарните участници количество достигна 1 893.7 млн. лв., или е постигнат среден коефициент на покритие от 2.37. Осреднените коефициенти на покритие за периода по видове ценни книжа са, както следва:

- със срок 4 години – 2.64;
- със срок 7 години и 6 месеца – 2.45;
- със срок 10 години и 6 месеца – 2.15.

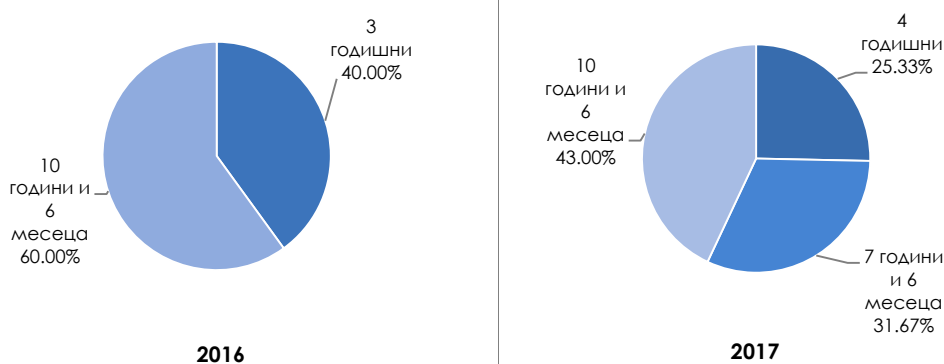
Коефициент на покритие на емитираните ДЦК през 2017 г.

* Данните за емисиите са представени в млн. лева

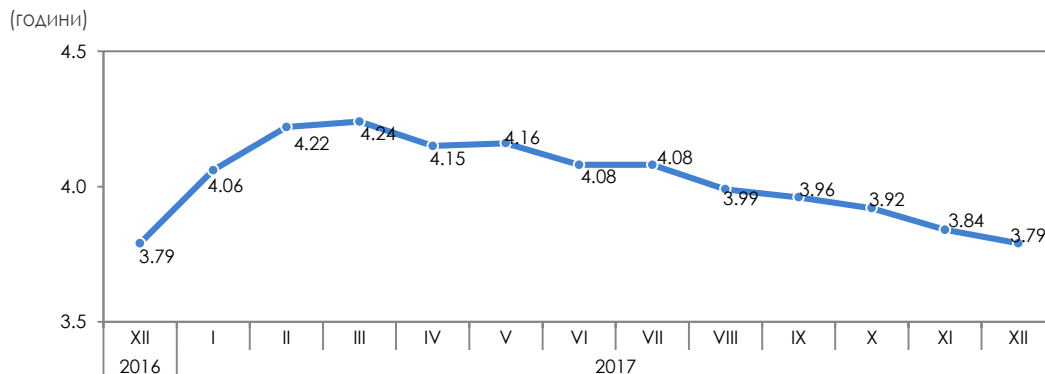
Източник: МФ

Матуритетна структура на емитираните ДЦК

Източник: МФ

Остатъчен матуритет в години на емисиите в обращение

Източник: МФ

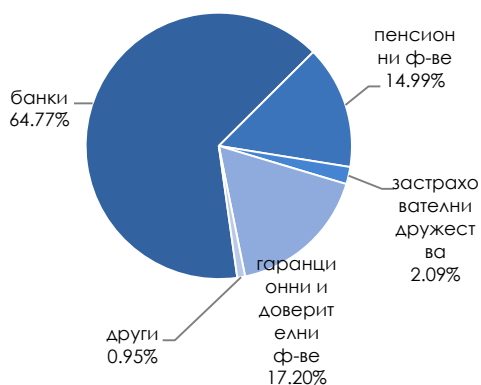
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИТОРСКАТА БАЗА И РАЗВИТИЕ НА ПЪРВИЧНИЯ ПАЗАР НА ДЦК ПРЕЗ 2017 Г.

През 2016 г. бяха проведени 11 аукциона на вътрешния дългов пазар. Министерството на финансите реализира книга със съвкупна номинална стойност 789.5 млн. лв., разпределени в три емисии ДЦК със срочност 4 години, 7 години и 6 месеца и 10 години и 6 месеца. Тенденцията за намаляване на доходността по всички матуритетни сегменти се запази и през 2017 г.

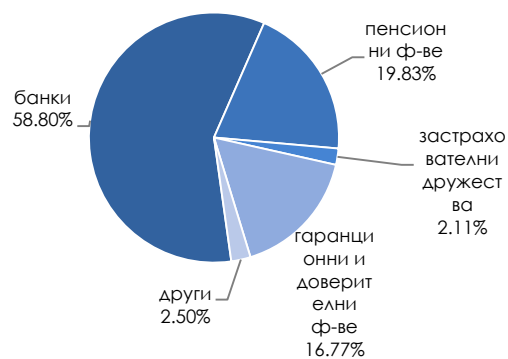
Анализът на инвеститорския интерес показва, че на проведените аукциони за продажба на 4-годишната облигация банките са подали поръчки общо за 342.63 млн. лв., или 64.77% от всички подадени поръчки, пенсионните фондове са заявили 79.30 млн. лв., или 14.99% от подадените поръчки, гаранционните и доверителните фондове са заявили общ номинал в размер на 91.00 млн. лв. (17.20% от подадените поръчки), а застрахователните дружества – 11.05 млн. лв. Разпределението на одобреното количество ДЦК е, както следва: банки – 117.59 млн. лв. (58.80% от одобрените поръчки), пенсионни фондове – 39.65 млн. лв. (19.83% от одобрените поръчки), гаранционни и доверителни фондове – 33.54 млн. лв. (16.77% от одобрените поръчки), застрахователни дружества – 4.21 млн. лв. (2.11% от одобрените поръчки).

4 г. ДЦК

заявено количество 4 г. ДЦК

реализирано количество 4 г. ДЦК

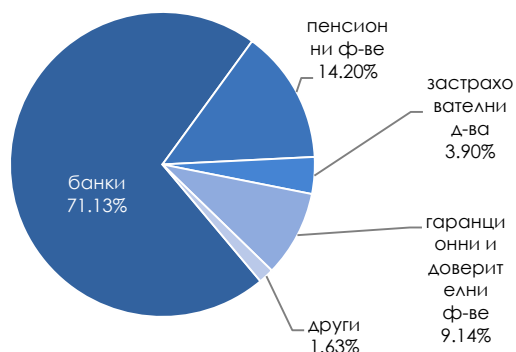
Източник: МФ

Емитираната през 2017 г. облигация със срок 7 години и 6 месеца също привлече вниманието на широк кръг инвеститори. Заявените от банките поръчки са за 435.75 млн. лв. (71.13% от всички подадени поръчки), от пенсионните фондове – 87.00 млн. лв. (14.20% от подадените поръчки), от гаранционни и доверителни фондове – 56.00 млн. лв. (9.14% от подадените поръчки), от застрахователните дружества – 23.90 млн. лв. (3.90% от подадените поръчки) и от други инвеститори – 10.00 млн. лв. (1.63% от подадените поръчки).

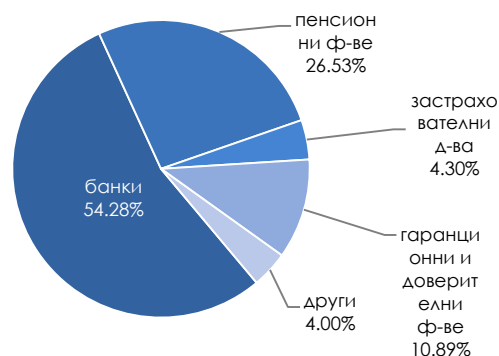
Разпределението на одобреното количество ДЦК е както следва: банки – 135.69 млн. лв. (54.28% от одобрените поръчки), пенсионни фондове – 66.32 млн. лв. (26.53% от одобрените поръчки), гаранционни и доверителни фондове – 27.23 млн. лв. (10.89% от одобрените поръчки), застрахователни дружества – 10.76 млн. лв. (4.30% от одобрените поръчки), други инвеститори – 10.00 млн. лв. (4.00% от одобрените поръчки).

7г. и 6 м. ДЦК

заявено количество 7г. и 6м. ДЦК

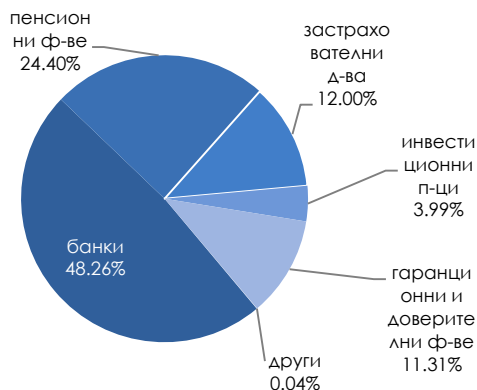
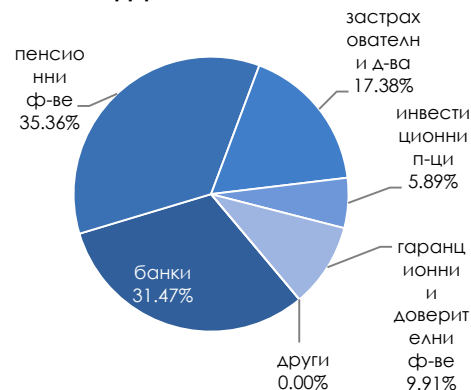

реализирано количество 7г. и 6м. ДЦК

Източник: МФ

На проведените аукциони за продажба на ДЦК със срок 10 години и 6 месеца банките са подали поръчки общо за 363.00 млн. лв., или 48.26% от всички подадени поръчки, пенсионните фондове са заявили 183.50 млн. лв., или 24.40% от подадените поръчки, застрахователните дружества – 90.25 млн. лв. (12.00% от подадените поръчки), а гаранционните и доверителните фондове са заявили общ номинал в размер на 85.05 млн. лв. (11.31% от подадените поръчки). Разпределението на одобреното количество ДЦК е, както следва: пенсионни фондове – 120.03 млн. лв. (35.36% от одобрените поръчки), банки – 106.83 млн. лв. (31.47% от одобрените поръчки), застрахователни дружества – 59.00 млн. лв. (17.38% от одобрените поръчки), гаранционни и доверителни фондове – 33.64 млн. лв. (9.91% от одобрените поръчки) и инвестиционни посредници – 20.00 млн. лв. (5.89% от одобрените поръчки).

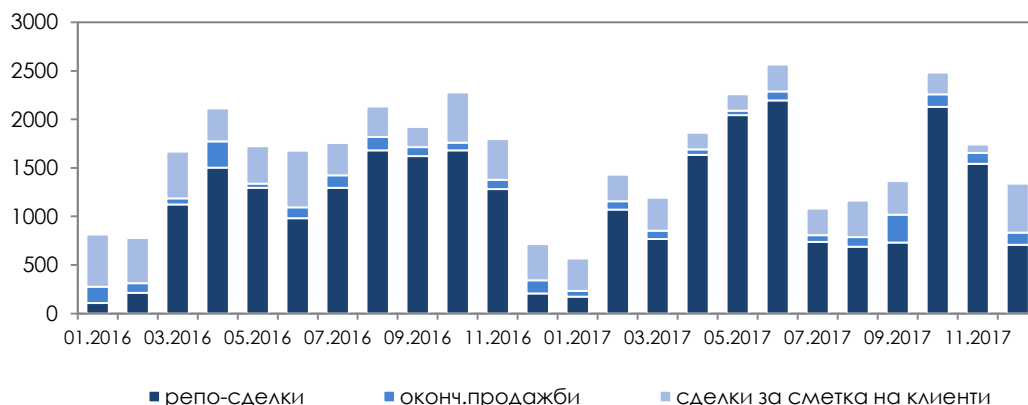
10 г. и 6 м. ДЦК**заявено количество 10г. и 6м. ДЦК****реализирано количество 10г. и 6м. ДЦК****ОБЗОР НА ВТОРИЧНИЯ ПАЗАР НА ДЦК**

През 2017 г. общият обем на регистрираните сделки и операции с ДЦК в системата за регистрация и сетълмент на ДЦК в БНБ (BNBGSSS⁵) възлиза на 22 050.2 млн. лв., при 22 451.4 млн. лв. за 2016 г., което е намаление с 1.7%. Независимо от това се наблюдава нарастване в обема на регистрираните репо сделки – 14 418.8 млн. лв. (с 11%), при 12 993.1 млн. лв. за 2016 г. В резултат на това техният дял продължава да е най-висок в общия обем на регистрираните в BNBGSSS сделки – 65%. Най-предпочитани от банките остават репо сделките, сключени за един ден (53%), както с левови, така и с еврови емисии ДЦК, с цел осигуряване на ежедневна ликвидност. Обемът на регистрираните сделки за покупко-продажба на ДЦК е 2 660.5 млн. лв., което е с 58.3% по-малко в сравнение с 2016 г. От тях 1 250.1 млн. лв. са сделки между участници в ЕСПОТ, 1 410.4 млн. лв. между участниците и клиенти, а 434.9 млн. лв. са сделки само между клиенти на участниците в ЕСПОТ. Операциите по блокиране и деблокиране на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар във връзка с учредени особени залози върху ДЦК по реда на Закона за особените залози и за обезпечаване на налични парични средства по сметки на бюджетни организации в банките съгласно Закона за публичните финанси, са с общ обем 3 010.1 млн. лв., съответно делът им е 14% в общия обем на вторичния пазар. На фона на ниските, дори отрицателни лихвени нива в еврозоната и липсата на подходящи инвестиционни алтернативи на местния капиталов пазар, държавните дългови инструменти, емитирани на вътрешния пазар остават предпочитана инвестиция от страна на пазарните участници и техните клиенти. През годината доходността на дългосрочната бенчмаркова емисия с

⁵ BNBGSSS включва Електронна система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСПОТ) и Система за сетълмент на ДЦК (САЦК).

матуритет 10 г. и 6 м. се движеше в по-тесни граници – от 1.77% през януари до 1.02% през декември, което е понижение на нейната стойност спрямо 2016 г. (от 2.44% през януари до 1.80% през декември). Като цяло търговията беше доста динамична, с пикови стойности в изтъргуваните обеми през месеците май, юни и октомври. Търгувани са ДЦК по цялата дългова крива, като най-ликвидни бяха емисиите, деноминирани в левове и в евро, с остатъчен срок до падежа около 5 години. Това се дължи на по-слабото предлагане на дългосрочни ДЦК на вторичния пазар от страна на институционалните инвеститори – пенсионни фондове и застрахователни дружества, които задържат в портфейлите си закупените от тях ДЦК, с цел осигуряване на по-добра доходност в дългосрочен план. И през 2017 г. продължи наблюдаваната през последните години тенденция обемът на вторичния пазар на ДЦК да превишава многократно този, регистриран на българския фондов пазар.

Обем на видовете сделки с търгуеми ДЦК

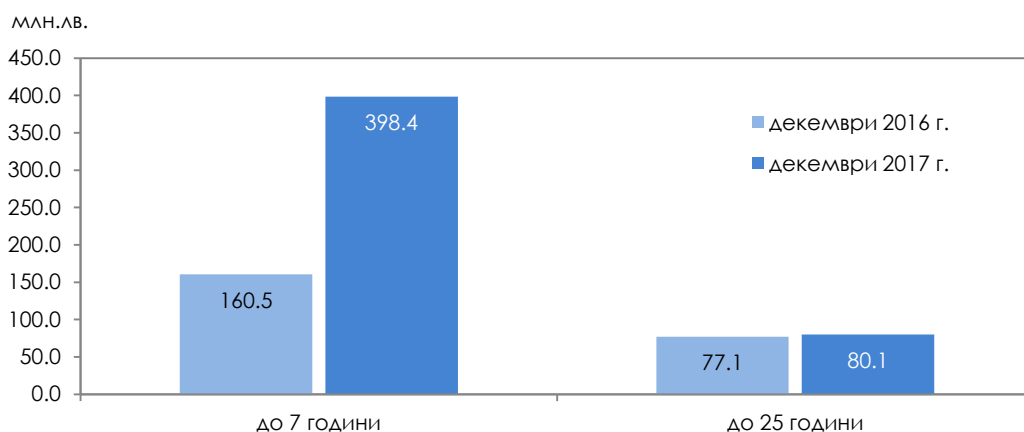

Забележка: 1.Обемът на репосделките включва обратните репосделки и тези, сключени през текущия ден.; 2.Сделките с ДЦК, деноминирани във валута, са в левова равностойност по определения от БНБ обменен курс на съответната валута в деня на сделката.

Участниците в ЕСРОТ нямаха затруднения и осигуряваха своевременно необходимите ценни книжа и парични средства в левове и евро за извършване на сетълмента по сделките с ДЦК с доставка срещу плащане (DvP), като осредненият за годината коефициент на сетълмент⁶ е 100%.

⁶ Коефициентът на сетълмент е процентното съотношение на броя на сделките, за които е извършен сетълмент на определената дата, към общия брой сделки за отчетния период, за които е следвало да се извърши регистрацията и сетълмент в системата.

Структура на сделките на междубанковия пазар по срочност на ДЦК

Забележка: 1.Сделките с ДЦК, деноминирани във валута, са в левова равностойност по определения от БНБ обменен курс на съответната валута в деня на сделката.
2.Обемът на репо сделките не включва обратните репо сделки.

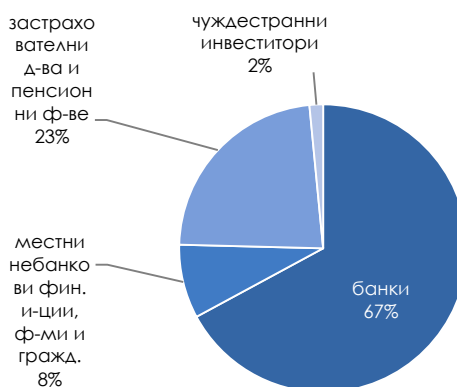
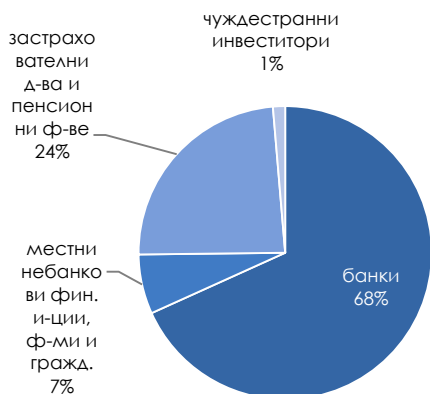
През годината в BNBGSSS, като спомагателна система в TARGET2-BNB са регистрирани сделки с дългосрочни ДЦК, деноминирани и платими в евро с общ обем 606.8 млн. евро (или 1 186.8 млн. лв.), като разплащанията са извършвани не само през сметки на банки в националния системен компонент TARGET2-BNB, но и през сметки на банки в други системни компоненти на централни банки в TARGET2.

В резултат на намалението на ДЦК в обращение в сравнение с 2016 г. се наблюдава изменение на инвестициите в държавни дългови инструменти, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит при различните категории държатели. Най-голям дял от тях продължават да притежават банките (67%), следвани от застрахователните дружества и пенсионни фондове (23%), местните небанкови финансови институции, фирми и граждани (8%) и чуждестранните инвеститори (2%).

Държатели на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит

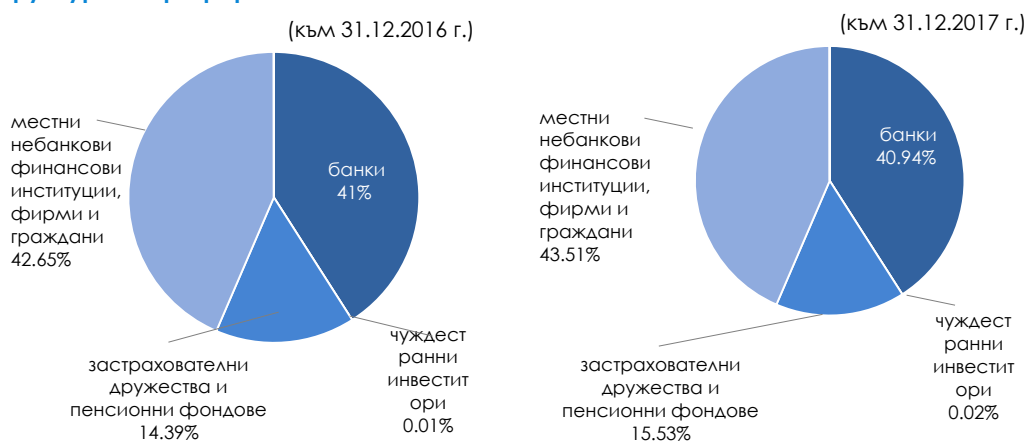
(към 31.12.2016 г.)

(към 31.12.2017 г.)

Експозициите в ДЦК, емитирани за структурната реформа, на отделните категории инвеститори се понижават спрямо предходната година вследствие на извършените частични погашения по тях, като разпределението им по държатели в края на годината е както следва: 40.94% в банки, 15.53% в застрахователни дружества и пенсионни фондове, 43.51% в портфейлите на местни небанкови финансови институции, фирми и граждани, и 0.02% в чуждестранни инвеститори.

Държатели на ДЦК, деноминирани в чуждестранна валута, емитирани за структурната реформа

Забележки: 1. Включени са блокираните от държателите ДЦК.; 2. Левовата равностойност е изчислена по определения от БНБ обменен курс, валиден за 31.12.2016г и 2017 г.; 3. По данни на БНБ и на участниците в ЕСРОТ.

ИНВЕСТИЦИИ НА НЕБАНКОВИ ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ, ФИРМИ И ГРАЖДАНИ В ДЦК, ЕМИТИРАНИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИЯ ДЕФИЦИТ И ЗА СТРУКТУРНАТА РЕФОРМА

Забележка: 1. Левовата равностойност на ДЦК, деноминирани във валута е изчислена по определения от БНБ обменен курс, валиден за последния ден на съответния период

ДЪРЖАТЕЛИ НА БЪЛГАРСКИ ОБЛИГАЦИИ, ЕМИТИРАНИ НА МКП

Към 31 декември 2017 г. на международните капиталови пазари в обращение са шест емисии, деноминирани в евро – XS1083844503 с падеж 3 септември 2024 г. и купон 2.950%, XS1208855616 с падеж 26 март 2022 г. и купон 2.000%, XS1208855889 с падеж 26 март 2027 г. и купон 2.625%, XS1208856341 с падеж 26 март 2035 г. и купон 3.125%, XS1382693452 с падеж 21 март 2023 г. и купон 1.875% и XS1382696398 с падеж 21 март 2028 г. и купон 3%.

Емисията с падеж 2024 г. се държи преобладаващо от резиденти. Наблюдава значително повишение на притежавания от резиденти дял от 648,72 млн. евро в края на 2016 г. до 814.73 млн. евро в края на 2017 г. Сектор „банки“ притежава облигации за 561.45 млн. евро, а останалите сектори – за общо 253.28 млн. евро.

Най-голям е дялът на притежаваните от резиденти книжа от емисията с падеж 2022 г. Към 31 декември 2017 г. те държат книжа с номинална стойност 861.75 млн. евро, което представлява 70% от общия обем на емисията, срещу 30% за нерезидентите. Общата номинална стойност на притежаваните от сектор „банки“ облигации възлиза на 723.71 млн. евро, а на останалите сектори се падат 138.04 млн. евро.

При облигацията с падеж 2027 г., притежаваните от резиденти книжа към края на 2017 г. са в размер на 652.28 млн. евро или 65% от общия обем на емисията. Сектор „банки“ притежава 433.94 млн. евро, а останалите сектори – 218.34 млн. евро.

Емитирани на международните пазари български еврооблигации, притежавани от резиденти-банкови институции и други сектори

(млн. евро)

Видове ДЦК	2016	2017			
	IV-то трим.	I-во трим.	II-ро трим.	III-то трим.	IV-то трим.
4.25%, 2017, XS0802005289	513.50	570.90	574.90	-	-
Притежавани от сектор Банки	418.35	477.10	481.61	-	-
Притежавани от Останалите сектори	95.15	93.80	93.29	-	-
2.95%, 2024, XS1083844503	648.72	701.29	718.77	710.45	814.73
Притежавани от сектор "банки"	438.94	457.26	460.34	458.42	561.45
Притежавани от Останалите сектори	209.78	244.03	258.44	252.03	253.28
2%, 2022, XS1208855616	801.10	846.42	852.99	854.44	861.75
Притежавани от сектор "банки"	645.25	690.84	692.57	712.72	723.71
Притежавани от останали сектори	155.85	155.58	160.41	141.73	138.04

Видове ДЦК	2016	2017			
	IV-то трим.	I-во трим.	II-ро трим.	III-то трим.	IV-то трим.
2.625%, 2027, XS1208855889	613.29	647.85	659.90	647.18	652.28
Притежавани от сектор "банки"	392.37	415.37	414.17	414.47	433.94
Притежавани от останали сектори	220.92	232.48	245.73	232.72	218.34
3.125%, 2035, XS1208856341	254.35	259.10	242.91	244.97	242.09
Притежавани от сектор "банки"	130.63	130.63	132.60	132.60	132.50
Притежавани от останали сектори	123.72	128.47	110.32	112.37	109.59
1.875%, 2023, XS1382693452	592.24	613.38	631.36	639.29	728.79
Притежавани от сектор "банки"	418.76	439.46	460.67	462.88	549.21
Притежавани от останали сектори	173.48	173.92	170.69	176.42	179.58
3%, 2028, XS1382696398	343.95	340.21	341.45	342.13	392.70
Притежавани от сектор "банки"	218.79	209.04	209.54	211.94	246.43
Притежавани от останали сектори	125.17	131.17	131.91	130.20	146.27
Общо (млн. евро)	3 767.15	3 979.13	4 022.26	3 438.48	3 692.34

Източник БНБ

Най-ниското процентно съотношение на притежаваните към края на 2017 г. от резиденти външни облигации е при облигацията с падеж 2035 г. – 27%, при 73% за нерезидентите. От общо притежавани от резиденти книжа за 242.09 млн. евро, сектор „банки“ държи облигации от емисията в размер на 132.50 млн. евро, а останалите сектори – за 109.59 млн. евро.

Притежаваният дял от резиденти от облигацията с падеж 2023 г. е 64% (728.79 млн. евро) от общия ѝ размер. Сектор „банки“ притежава книжа на стойност 549.21 млн. евро, а останалите сектори – 179.58 млн. евро.

Емисията с падеж 2028 г. се държи преобладаващо от нерезиденти като съотношението към общия размер на облигацията е 54%. Сектор „банки“ притежава облигации за 246.43 млн. евро, а останалите сектори – за общо 146.27 млн. евро.

Съотношението на держателите за целия външен секюритизиран дълг към края на 2017 г. е 55.6% – резиденти и 44.4% – нерезиденти.

Емитирани на международните пазари български еврооблигации, притежавани от резиденти-пенсионни фондове, пенсионноосигурителни, застрахователни и здравноосигурителни дружества

(хил. лв.)

Видове ДЦК	2016	2017			
	IV-то трим.	I-во трим.	II-ро трим.	III-то трим.	IV-то трим.
4.25% 2017 XS0802005289	69 707	69 663	67 520	-	-
Пенсионни фондове по КСО	1 266	1 264	1 264	-	-
Застрахователни дружества по КЗ	68 441	68 399	66 256	-	-
2.95% 2024XS1083844503	422 239	498 425	510 979	484 315	499 409
Пенсионни фондове по КСО	313 488	378 803	402 090	393 878	409 739
Застрахователни дружества по КЗ	107 096	117 960	107 209	88 745	87 970
Други небанкови финансови институции (инвестиционни посредници и КИС)	1 655	1 662	1 680	1 692	1 700
2%, 2022, XS1208855616	288 785	269 176	272 133	233 092	208 958
Пенсионни фондове по КСО	270 533	260 470	263 307	214 114	190 293
Застрахователни дружества по КЗ	18 251	8 706	8 826	18 978	18 665
2.625%, 2027, XS1208855889	435 530	454 386	462 479	451 196	435 644
Пенсионни фондове по КСО	363 011	368 699	371 646	356 242	340 949
Застрахователни дружества по КЗ	72 518	85 687	90 833	94 954	94 695
3.125%, 2035, XS1208856341	188 381	192 301	147 551	155 189	169 460
Пенсионни фондове по КСО	95 469	87 436	39 205	41 107	45 342
Застрахователни дружества по КЗ	92 912	104 865	108 346	114 082	124 118
1.875%, 2023, XS1382693452	328 853	313 360	317 204	343 256	352 368
Пенсионни фондове по КСО	285 883	284 443	287 779	304 777	303 779
Застрахователни дружества по КЗ	42 970	28 917	29 425	38 479	48 589
3%, 2028, XS1382696398	256 374	267 757	267 180	265 198	301 886
Пенсионни фондове по КСО	212 257	211 294	217 551	218 696	251 229
Застрахователни дружества по КЗ	44 117	56 463	49 629	46 502	50 657
Общо (хил. лв.)	1 989 867	2 065 068	2 045 046	1 932 246	1 967 725

Източник: КФН

В края на 2017 г. притежаваните от местни пенсионни фондове, пенсионноосигурителни дружества, застрахователни и здравноосигурителни дружества български еврооблигации, възлизат на 1 967.73 млн. лв., с превес на пенсионните фондове със 78% от този обем, срещу 22% притежание на застрахователните дружества.

ГАРАНТИРАН ДЪЛГ НА ПОДСЕКТОР „ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ“

В номинално изражение размерът на гарантирания дълг на подсектор ЦУ към края на 2017 г. е в размер на 259.7 млн. лв., от които 68.6 млн. лв. вътрешен и 191.1 млн. лв. външен. Отчетеното намаление в сравнение с нивото от предходната година се дължи основно на извършените през годината погашения по гарантирания дълг на подсектора.

Съотношението „гарантиран дълг на подсектор ЦУ/БВП“ е 0.3%.

Гарантиран дълг на подсектор ЦУ

(млн. лв.)

	2016	2017
Гарантиран дълг на подсектор ЦУ	355.7	259.7
I. Вътрешни гаранции на подсектор ЦУ	65.5	68.6
1. Гаранции по Закона за кредитиране на студенти и докторанти	65.5	68.6
II. Външни гаранции на подсектор ЦУ	290.2	191.1
1. МБВР /Световна банка/	18.6	13.0
2. ЕИБ	2.7	3.1
3. Други	268.8	175.0
Гарантиран дълг на подсектор ЦУ /БВП (%)	0.4 %	0.3 %

Забележки: 1. Размерът на дълга е по номинал.; 2. Преизчислението на дълга в лева е по централния курс на БНБ за съответните валути към края на периода. ; 3,Данните за гарантирания дълг на подсектор „Централно управление“ за 2016 г. са ревизирани поради промяна в обхвата на подсектора, в резултат на препоръки, дадени от Евростат.

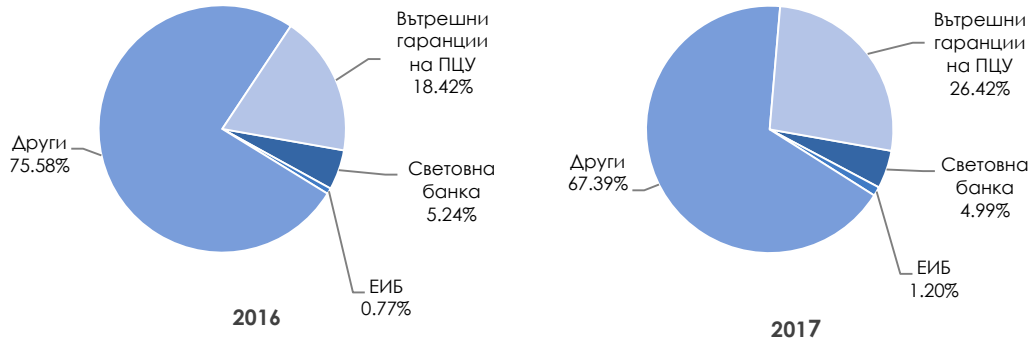
Източник: МФ

В структурата на гарантирания дълг на подсектор ЦУ по кредитори, частта „други“ (Евратом и ЯБМС) запазва доминиращия си дял, като в сравнение с нивото отчетено през 2016 г., бележи намаление с 8,2 п.п., или заема 67.4%. Относителният дял на гарантирания дълг на подсектор ЦУ към Световната банка и ЕИБ е съответно до 5.0% и 1.2%.

Частта на вътрешните гаранции на подсектор ЦУ, издадени на основание на Закона за кредитиране на студенти и докторанти по Програмата за студентско

кредитиране нараства с 8 п.п. до 26.4% от общия размер на гарантирания дълг на подсектор ЦУ.

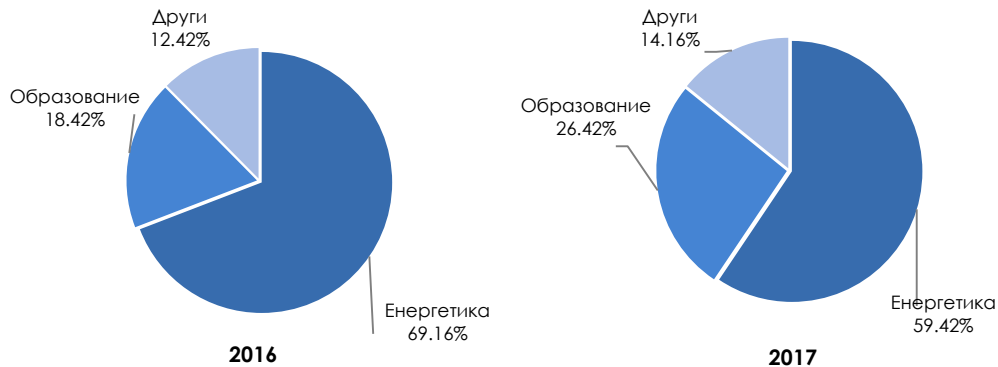
Структура на гарантирания дълг на подсектор ЦУ по кредитори

Източник: МФ

В структурата на гарантирания дълг на подсектор ЦУ по отрасли към 31 декември 2017 г. сектор „енергетика“ отново е с най-голям относителен дял – 59.4%, като бележи намаление в сравнение с нивото от предходната година, за сметка на увеличението на секторите „образование“ – 26.4 и „други“ – 14.2%.

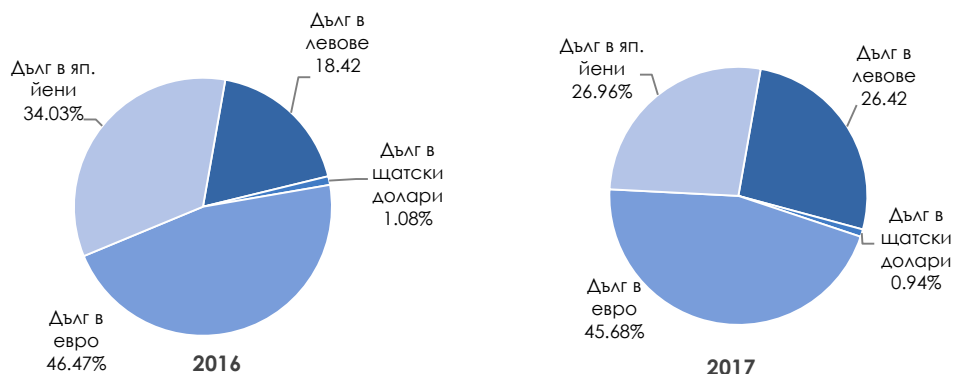
Структура на гарантирания дълг на подсектор ЦУ по отрасли

Източник: МФ

Водеща позиция във валутната структура на гарантирания дълг на подсектор ЦУ и към края на 2017 г. заема дългът, деноминиран в евро – 45.7%, следван от дълга в яп. йени – 27.0%. Дългът, деноминиран в лева и в щатски долари, достига съответно до 26.4% и 0.9%.

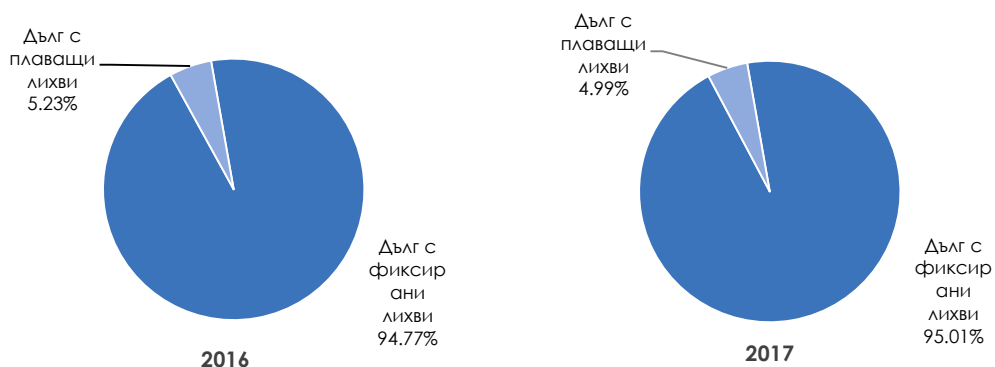
Валутна структура на гарантирания дълг на подсектор ЦУ

Източник: МФ

Лихвената структура на гарантирания дълг на подсектор ЦУ към края на 2017 г. се запазва сравнително непроменена с преобладаващ дял на дълга с фиксирани лихви от около 95.0% и дълг с плаващи лихвени проценти от около 5.0%.

Лихвена структура на гарантирания дълг на подсектор ЦУ

Източник: МФ

Новото финансиране по гарантирания дълг на подсектор ЦУ за 2017 г. възлиза на 14.5 млн. лв., а извършените плащания за разглеждания период са в размер на 109.6 млн. лв., в т.ч. 102,7 млн. лв. по главници и 6.9 млн. лв. по лихви.

През разглеждания период няма издадени нови гаранции в подсектор ЦУ по външни кредитни споразумения.

Ново финансиране и извършени плащания по гарантирания дълг на подсектор ЦУ през 2017 г.

(млн. лв.)

Структура	Получени кредити (траншове)	Извършени плащания, в т. ч.	
		погашения (главница)	лихви
I. Вътрешни гаранции на подсектор ЦУ	14.1	11.0	1.8
1. Гаранции по Закона за кредитиране на студенти и докторанти	14.1	11.0	1.8
II. Външни гаранции на подсектор ЦУ	0.4	91.7	5.1
1. МБВР /Световна банка/	-	5.3	0.1
2. ЕИБ	0.4	-	-
3. Други	-	86.4	5.0
Гарантиран дълг на подсектор ЦУ	14.5	102.7	6.9

Забележки: 1. Левовата равностойност на полученото ново външно финансиране и на извършените плащания е изчислена по централния курс на БНБ на съответните чуждестранни валути към българския лев, валиден до 16 часа в деня на извършване на съответното плащане.

Източник: МФ

ДЪРЖАВЕН И ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Държавен дълг

(млн. лв.)

Структура	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Вътрешен държавен дълг	3 934.2	4 808.0	4 981.0	6 289.6	8 251.8	7 283.3	6 724.6	6 711.6
ДЦК, емитирани за финансиране на бюджета	3 652.4	4 220.5	4 763.4	6 108.2	8 091.9	7 148.7	6 622.0	6 647.7
ДЦК, емитирани за структурната реформа	281.7	252.5	217.6	181.5	159.8	134.6	102.6	63.9
Външен държавен дълг	6 598.0	6 821.2	8 692.6	7 828.9	13 850.6	15 430.8	19 026.5	16 822.5
Облигации	3 200.7	3 242.9	5 070.5	3 399.6	6 525.4	10 939.0	14 838.9	12 980.8
Парижки клуб	197.0	172.4	147.8	123.1	98.5	73.9	49.3	24.5
МБВР /Световна банка/	1 483.9	1 397.8	1 290.0	1 208.7	1 091.1	1 001.0	846.7	688.3
Европейски съюз	102.5	263.6	361.4	743.5	874.6	1 167.9	1 167.9	1 165.2
Други	0.0	0.0	0.0	567.2*	3 500.9**	567.2*	567.2*	567.2*
Държавни инвестиционни заеми	1 595.3	1 734.8	1 822.9	1 786.7	1 760.1	1 681.8	1 556.6	1 396.4
Активирани държавни гаранции	18.6	9.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Общо държавен дълг	10 532.1	11 629.1	13 673.6	14 118.5	22 102.3	22 714.1	25 751.1	23 534.1
БВП (млн. лв.)	74 771	80 759	82 040	82 166	83 634	88 571	94 130	101 043
БВП (млн. евро)	38 230	41 291	41 946	42 011	42 761	45 286	48 128	51 662
Общо държавен дълг/БВП	14.1%	14.4%	16.7%	17.2%	26.4%	25.6%	27.4%	23.3%

* Прехвърляеми заеми "Schuldschein"

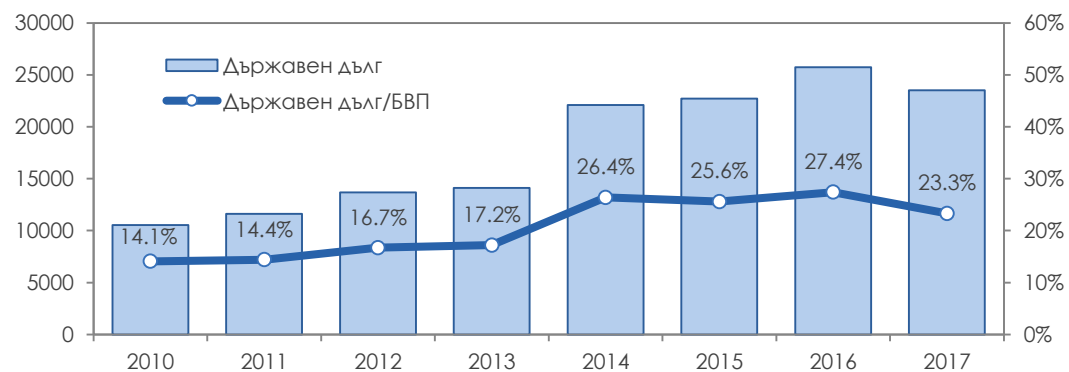
**Прехвърляеми заеми "Schuldschein" и мостови заем "Bridge-to-bond loan"

Забележки: 1. Размерът на дълга е по номинал.; 2. Преизчислението на дълга в евро е по централния курс на БНБ за съответните чуждестранни валути към края на съответните периоди.; 3. Данните за БВП са на Националния статистически институт.

Източник: МФ, НСИ

Динамика на държавния дълг

(млн. лв.)

Източник: МФ

Държавногарантиран дълг

(млн. лв.)

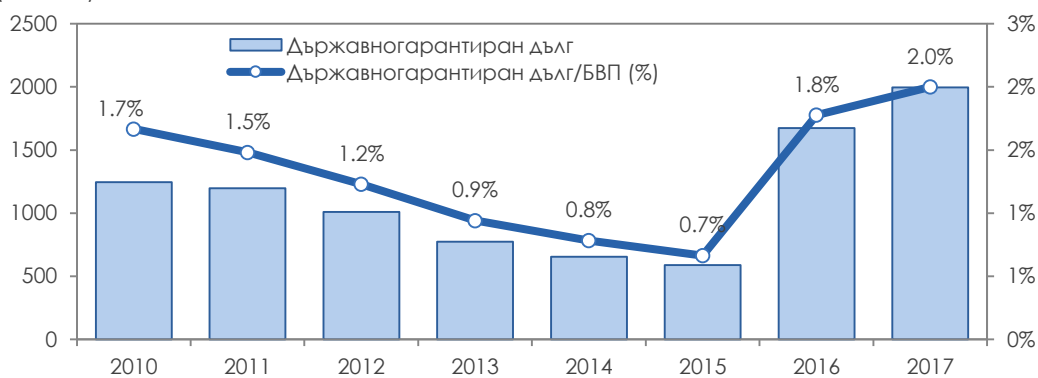
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Държавногарантиран дълг	1246.1	1196.6	1008.3	773.1	654.7	587.0	1673.4	1 996.8
I. Вътрешен държавногарантиран дълг	2.8	11.9	23.6	35.4	47.7	58.5	65.5	68.6
1. Гаранции по Закона за кредитиране на студенти и докторанти	2.8	11.9	23.6	35.4	47.7	58.5	65.5	68.6
II. Външен държавногарантиран дълг	1243.3	1184.8	984.7	737.7	607.1	528.4	1607.8	1 928.2
1. МБВР /Световна банка/	101.7	87.0	70.1	52.1	35.6	23.8	507.6	560.6
2. ЕИБ	5.7	3.9	2.5	1.6	1.6	2.0	2.7	3.1
3. ЕБВР	46.5	36.8	27.0	17.3	7.5	1.8	586.7	586.7
4. Други	1089.4	1057.0	885.1	666.7	562.4	500.9	510.8	777.7
Държавногарантиран дълг/БВП (%)	1.7%	1.5%	1.2%	0.9%	0.8%	0.7%	1.8%	2.0%

Забележки: 1. Размерът на дълга е по номинал. ; 2. Преизчислението на дълга в лева е по централния курс на БНБ за съответните валути към края на периода.

Източник: МФ

Динамика на държавногарантирания дълг

(млн. лв.)

Източник: МФ

РАЗВИТИЕ НА ПАЗАРА НА ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА

През 2017 г. развитието на вторичния пазар на ДЦК емитирани на вътрешния пазар, се характеризира с динамика, свързана с повишените изисквания, въведени с новоприетите европейски законодателни пакети като се предприеха конкретни мерки за изменение на правната рамка, уреждаща пазара на ДЦК и модернизиране на пазарната инфраструктура.

В тази връзка се направиха изменения и допълнения в Наредба № 5 от 2007 г. за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавни ценни книжа и изменения в Наредба № 15 от 2007 г. за контрол върху сделките с държавни ценни книжа, обнародвани в „Държавен вестник“, бр. 29 от 2017 г.

На основание направените промени в наредбите бяха одобрени Правила за търговия, приключване и мониторинг на сделки с ДЦК на системата E-Bond на Bloomberg от министъра на финансите и управителя на БНБ и на Правила за допускане ДЦК на регулиран пазар, организиран от „Българска фондова борса – София“ АД и приключване на сделки с тях в БНБ, банки поддепозитари на ДЦК и „Централен депозитар“ АД“ от министъра на финансите и управителя на БНБ, в рамките на тяхната компетентност.

През 2017 г. едновременно стартира търговия на ДЦК на вторичен пазар на многостранната система за търговия – E-Bond на Bloomberg – електронна функционалност за търговия на ценни книжа към платформата Bloomberg Professional и на регулиран пазар – Българската фондова борса с оглед спазване изискванията на новите регулации в областта на финансовите услуги във връзка със суверенните облигации.

